Kedden. 101. Szám Julius 27-kén, 1857.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás: külső szénutcza Sikó-ház, 36 számnál.
Kiadó hivatal: Stein János könyvkereskedésében.

Előfizetési díj: Évnegyedenkint 3, félévre 6 pfrt, külföldre évnegyedenkint 4 pfrt.
Megjelenik a K. Közlöny minden Kedden, Csötörtökön és Vasárnap.
Hirdetések minden egyes hirdetés után 10 pkr bélyegdij és minden négyhasábos egy sor után számitandó 4 pkr beküldése mellett közzététetnek.

A lap szellemi érdekeit illető közlemények a szerkesztőséghez, az anyagi ügyeket tárgyazók u. m. előfizetés, hirdetések, reclamatiok sat. a kiadó hivatalhoz utasitandók bérmentesitetten.

GAZDÁSZATI ÜGY.

II.

Azon nagyszerü szerencsétlenség után, mi ősi intézményeinket egy csapással semmisitette meg, „csak is a történelemnek hagyatván fenn azoknak emlékét meg örökiteni," nemzetünk a megszünt urbéri viszonyok következtében anyagi tekintetben is oly térre sodortatott, melyen a mult tapasztalatai, az addig gyakorlott gazdászati rendszer haszontalannak, károsnak bizonyult. A birtokos a csecsemő azon helyzetébe jutott, midőn az először járni kezd, de erő és tudás hiányzik ezen működés végbezvitelére, mert tagadhatlan, hogy a pénz hiánya mellett, az ujabb gazdászatbani járatlanság volt egyik fő oka anyagi sülyedésének.

Ezen az égető bajon kellett és lehetett volna segiteni és kell addig is segiteni, mig magas kormányunk a tervezett gazdászati intézeteket létesitheti, mert e tárgyban minden késedelem vagy halogatás, a birtokosok kipótolhatlan veszteségét vonja maga után.

És hiába áll a birtokosnak pénz, s a tagositott birtok előnyei rendelkezésére; hiába állnak fel a gépgyárak és terjesztetnek az ipar-növények honunkban, ha nincsenek gazdák és gazdászati kezdők, kik a pénzt czélszerüen felhasználni, a váltó-gazdászatot folytatni, a gépeket kezelni és az ipar-növényeket termeszteni tudják. Ha széttekintünk, át fogjuk látni igazságát ezen állitásnak, mert látni fogjuk, hogy Erdélyben, egy-két kivétellel, a tagositott birtokokban is még a régi rendszer gyakoroltatik és a meghozatott gépek a fészerben, rozsdától emésztetve és minden haszon nélkül hevernek. És igy az ahoz nem értés és a kezelők hiánya miatt, a birtokos legjobb igyekezete mellett se képes anyagi helyzetén segiteni.

Szükség tehát mindenekelőtt és haladék nélkül egy gazdákat képző intézetről gondoskodni. Tudom, erre ismét az lesz a felelet, „gondolkodtunk már többen arról, de a jelenben nem lehet, mert nincs tehetség, várni kell."

A nincs tehetség bizonyára a legnagyobb akadály valamely terv kivitelében. Ne akarjunk hát olyat, mire nincs tehetség; és terjeszkedjünk csak anynyira, mire van tehetség; mert ohajtani és sohajtani már csakugyan nem elég, ha élni, még pedig mint nemzet élni akarunk.

Tekintve anyagi tehetségünk silány voltát; ha nem vagyunk képesek egy nagyobbszerü és állandó gazdászati tanintézetet létesiteni; állitsunk haszonbérbe vett birtokon, az ország központjában, egy rendszeres gazdászatot, mely gazdákat képző intézetté alakitva, a jelen szükségeinek megfelelne és segitene a bajon.

Egy ilyszerü vállalat a lehetség szempontjából is kivihetőnek mutatkozik; miután csak akkora tőkét igényel, mennyi egy évi haszonbér törlesztésére, a birtok felszerelésére és megmivelésére szükséges, okszerüleg kezelt és a szükségesekkel ellátott birtokból, a haszonbér és a kezelők fizetése mellett, feleslegre is számithatni; mely összeget a gazdászatban koronként feltalált gépek és növények megszerzésére lehetne forditani.

Csak kezdeményezni kell: mit a gazdászati egylet, mint a nagyobb birtokosok egyeteme, tehet csak is biztos eredménynyel és meg vagyok győződve, hogy, „a gyakorlati gazdákat képző intézet" mihamarább létesülni fog. Mert ezen intézet hiányát érzi és ohajtva-várja minden birtokos.

Azon esetre, ha inditványom viszhangra találna, az emlitett gazdászat felállitása helyéül Marosvásárhely környékén a gyalakuti birtokot ajánlom az illetők figyelmébe, részint, mert ott a gazdászat minden ágaira ki lehetne terjedni, a borászatra is, mi közel jövőben honi gazdászatunk jövedelmének egyik forrása leend, főleg pedig, mert ezen birtok az ország központjában fekszik, *) nagyobbára tagositva van és a szükségesebb épületekkel ellátott; végre mert a nemes keblü tulajdonos gróftól és a jelenben haszonbérben birtokló magyar ajku községtől ezen birtokot, nehézség nélkül ki lehetne nyerni.

Én részemről ezennel, e czélra ezer forintot pengőben ajánlok; és ha a birtokosok közöl mindenki, csak akkora összeggel járul is ezen gazdászati intézet felállitásához, mint a mennyit, birtokának rosz kezelése miatt, egy évben kénytelen veszeszteni: bizton állithatom, akkora összeg fog begyülni, mi az emlitett terv valósitása mellett, jövőre nézve egy nemzeti állandó gazdászati tanintézetnek fogja megvetni alapját.

Gr. KÁLNOKY DÉNES.

*) És a Székelyföld szélin, honnan a legjobb gazdatisztek és farmerek, kerülnek ki, ama nép erélye és tulnépesültsége folytán. Ez inditványozott helyiség még eredmény szempontjából is érdekes, a mennyiben Gyalakúta környékén a munkás-kéz nem hiányzik és olcsón is előállitható levén, a vállalat meg nem bukhatik.

Szerk.

A REFORMATUSOK KÖZZSINATJA.

(Folytatás.)

A mlgos. főegyházi tanácsnak a tanuló ifjuság egyenruhájára nézve tett intézkedése tudomásul vétetett. — 12. A tanodák számára gyült segedelmek a jelen zsinat jegyzőkönyvébe igtassanak; mit is a t. olvasók tudomására juttatni rövid időn örömünknek fogjuk tartani; addig is általánosan megemlitjük, mikint azok a 100,000 p.forinton jóval fölülmentek. — 13. Az egyházkerületi árva- és özvegyi segély-intézetek alapjai megbatározttattak; valamint a küküllői egyh. kerület hasonczélu intézetének szabályai módositattak. — 14. A k. fejérvári cs. k. kerül. hivatalnak f. év apr. 8-ról 3045 sz. a. felszólitására, megrendeltetett, hogy mindazon egyházak, melyeknek hivatalos pécsétök nincs, csinaltassanak. — 15. A cs. k. tartományi főtörvényszéknek 4178 sz a. átirata folytán, köröztetni határoztatott, hogy gyámság és gondnokság alatti egyének öszve ne eskettessenek a gyámok, gondnokok és az illető törvényszék beleegyezése nélkül. — 16. A lelkészek a halottakat a járási törv.széknél havonként bejelentsék. — 17. A cs. k. erdélyi nmgu. Helytartóság rendeli, hogy a f. év nov. és dec. havaiban történendő népszámlálás végbevitelére, az előleges munkálatokat magok a lelkészek is készitsék el, nevezetesen az 1837, 38, 39, 40, 41 és 42-ben szülött férfi-részen levő ifjakat hibátlanul irják ki. — 18. A patenttel birt rokkantak halálának az illető lelkészek általi pontos följegyzése. — 19. Az oskolamesteri képezde ügyében a közzsinat azon már megállitott szigoru szabályából, melyszerint a képezdébe csak a 6 gym. osztályt bevégzett ifjak vétethetnek be, a körülmények kénytelenségeért leenged, felhatalmazván a f. t. püspök-helyettes urat, hogy e szabályt belátása szerint könnyitse. — A jövedelmesebb mesteri állomások mindig pályázás útján töltessenek be. — Az oskolamesteri állomások jövedelmei szaporittassanak. — Igenis itt az egyik fő bibéje a dolognak. — Hogy a nemesb keblü hazafiak és egyh.kerületek adakozása és a k.zsinat határozása 20 ifju tanulhatását biztositotta a képezdében, s még is az idén alig 12 tanult, nem éppen hizelgő körülmény a nemzet lételének csaknem egyedüli föltételénél — a népnevelésnél; igen helyesen határoztatott tehát a mesterek, vagy is tanitók fizetésének szaporitása; s minthogy ez különben is oly dolog, mely a helyi körül-

TANULMÁNYOK A SZABADBAN.

II.

Szerettünk; ez a multból legkedvesebb, legszebb emlékünk. S ha visszagondolunk az időkre, mikor szerettünk, bánjuk, hogy miért volt mámorunk oly rövid. De mily különbözőleg, mily egymástól eltérő tárgyakat szerettünk; különbözőket mint az év virágai; mily különbség van tulipán és őszi kökörcsin, a fejlődő és elhaló természet, a viola és rózsa, a tavasz és nyár virágai közt.

A télen által nyugvó nagy természet, mintegy erőt gyüjtve a rövid egy évre terjedő pálya küzdelmeire, dühöngő orkánba rázza le magáról a tél dermesztő bilincseit; s a csak most lelánczolt természet szabadsága korlátlan érzetében dúsan hajtja a kopasz fák galyaiba az életadó nedvet, mig a kebléből, a föld mélyéből jövő meleg leolvasztja bérczek és rónákról a havat, hogy buján emelje fel magát az ujuló természet reményzöld gyenge füszála; — s e serdülő természetnek tevékenysége első virága, a pompás tulipán, buján nevelt kövér leveleivel és feltünő szép szineivel; s minden meg van itt, mi egy virágot széppé tesz, s minden meg van, mi e virágnak hosszu életet jósol, de hiányzik, mi a virágnak belbecset ad, az illat s a még pompás tulipán, holnap már sok időt igért buja szirmait lehullatta, hogy mint közönséges kóró atyjafiai közt elvesszsen.

S emlékünk nem sug-e nekünk is tulipánt azon időkből, mikor átlépve a gyermekkorból az ifjuság reménynyel és képzelgéssel dúsan ellátott szakába legelőször gondoltuk, hogy mily más lény a nő, mint magunk vagyunk; s mikor legelőször gondoltuk arról, hogy mi egy nő? s felruháztuk azt tapasztalatlanságuuk, képzelődésünk gazdag erényeivel és bájaival; m g jött a kijózanulás és első csalódás; pedig mily szép hivatás nőnek lenni.

Isten, kitől e minden van, az aszszony teremtésével koronázá be világalkotó művét, mint egy jelentésül, hogy a teremtménynek hosszu sorában ez levén hozzá legközelebb, őt méltatja isteni ihlete legtisztább és gazdagabb áldásaira, s ha hiszünk szent könyvünk mythoszának, elébb férfit, a világ urát kelle teremtenie, hogy a tökéletesebb asszony lehessen.

Az asszony mint makk, mely beljében rejti a terepély csere ezer ágait és milliom leveleit, ugy van már a gyermek asszony szivében rejtve, szeretete ezer ágaival és milliom leveleivel; — az asszony csak szeretet az önösség teljes kirekesztésével, az asszony Isten azon mennyei szikrája a föld salakjában, mely boldogit, — boldogit még önmaga feláldoztával is.

Ki nem épitett gondolatai sebes szárnyain magának fellegvárakat; ki nem ringatta eleven képzelődése lankadó haladtát reménye fövényre emelt bérczein, és ki nem ébredt fel lelke gyönyörteljes mélázásából, képzelődése szabadon bocsátott röpte után, a tar valóságra; — mily kisszerü a világ a képzelt mindenségben, hol minden reményzöld és szeretetrózsa-szint visel; — nincs ür, nincs idő s csak gondolat üz gondolatot — de egy falevél lehull, a gondolat megfagy, a kép eltünik és a keserü felébredés jelenné és fellegváraink csak multakká váltak; ilyenkor, midőn a kebel még nyughatatlanul emelkedik s az agy nem kapta még vissza rendes menetét az ifju hon és emberszeretet dicsősége és hirnévről, az asszony pedig másnak boldogitásáról álmodoz; — egy mély sohaj véget vet e szép éber álmodozásnak és az ember ujra csak a valóban van.

Álmodunk fényes palotákat, vig lakomákat, ragyogó kincseket, előkelő és számos társaságot, kifogyhatlan gazdagságot, minden szeszélyeink betöltését, anyagi boldogságát és lelki nyugalmat; — de a szeretet hiányzott: irigység és becsmérlés elleneink voltak, az elsőt elmellőztük, az utolsókat legyőztük. A hová szeszélyünk akart, pénzünk oda vitt; lelkünk mi örömet kivánt, pénzünk azt megvásárolta; mindenünk volt, mit fényes magas állás, mit gazdagság, ész megadnak; de végre mindezeket meguntuk és mindezek érdek és becsnélküliekké váltak, egy kimondhatlan üresség volt keblünkben, mely nyugodni nem engedett és betöltést kivánt, mit a világ zaja, gazdagságunk, szerzett dicsőség, hirnév és nagyság be nem töltenek, hanem csak enyhitenek; valamit kivántunk, mit mindezeknél többre becsüljünk és mi mindenünk legyen; — és ekkor álmodtunk szeretetet és lelki boldogságot, álmodtunk viszonyt emberekkel, kik csüngenek rajtunk és mi viszont azokon; álmodtunk embert, ki boldogit bennünket és mi őtet, álmodtunk életet, fény, dicsőség és hirnév nélkülit, csendes és megelégedettet — de szeretettel teljest.

Ki ne álmodott és ki ne épitett volna ifjuságában ily fellegvárakat? s ne ébredett volna fel a valóra és a valóban ott állottak századunk balitéletei, mit nyelvünk a felvilágosodás véleményeinek nevez, ott természetellenes szokásainak, ott századunk letörpitő haszonvágy fullánkjai mint ezer fejü hydra — melyek gondolatában szépnek festett képét letörölék, gondolatát védő ajakát bekulcsolák és karjait, melyek repülő gondolatait megragadni akarták, megdermesztették: — de az asszonyról akarok szólani.

Hajdan, mikor még nem volt, kenyér mentől több kenyér, a világ jelszava, gazdagság a czél, az ipar annak irgalmatlan eszköze. Meghajol az ember az ész ama mindenhatósága előtt, mely meghóditotta a levegőt és a villany tüz-szikráját, mely által szolgává törpiti le a mennykő egy anya szülte testvérét; meghajol — — mondom az ember, de szive, lelkülete, mi nemesebb rendeltetése felé vonz, üres és érintetlen marad. Akkor a magas bérczre emelt vár hatalmas urnője beszélé serdülő fiának ősei nagy tetteit, ez mikint halt meg hona oltalmában, amaz mikint vérzett az örök igazságot meg nem tagadhatva; beszélt fiának a meggyőződés hóditó, az anya szivreható hangjával, beszélt fiának, kinek élt és ki mindene volt; de jött a vasba öntött betü, meggyőzé az anya gyenge szavát, az anya beszédét megkötötték, rendszerré alkoták; a fiu ősei magasztos tetteit nem hallá többé anyja szivreható beszédeiből, hanem szigoru tanára gúnymosolyra húzott keskeny ajkai hidegen hirdeték azokat. A holt betü megölte az élőszót, a rendszer az érzést; az ifju tudott, de nem érzett.

Az estharang megkondult, az anya imára inté fiát a mennynek hatalmas urához, ki nekie életét, áldását adá, ki gyenge vára falait az orkán ellen megóvja, midőn öt, a parányi embert, nagyságának félelmére tanitaná, a hatalmának engedő kidölt nagy cserben és a tengerré dagadt hegyi patak hullámaiban; végre az ég beborult, csattanás csattanást ért és az est homálya a villám ezer nyelvü tüzétől nappalra változott, az Isten mindenhatósága előtt meghajolt anya hullámzó kebléhez szoritá félénk gyermekét és égre mutatva tanitá Istent, e jó atyát félni, ki öt mindenütt védi és oltalmazza. A gyermek hinni és Istent félni tanult; hitt, mert hitét a kételkedés fulánkja nem ölte volt meg. De eljött a betü és az embert kételkedni tanitá, mert a szó rendszerré változván, a gondolat megmaradván, a parányi ember a helyett, hogy hitében boldog legyen, benézni akart, mit teremtője elrejtett és okoskodni kezdett, tudása

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

ményekkel elválhatlan kapcsolatban áll, megbizatott görgény-egyh.kerületi esperes tit. Szentkirályi János ur, hogy az egyházi kerületből, a mesteri jövedelem javitására vonatkozó, irásba tett, s a k.zsinatra elhozni rendelt terveket bevegye, s előterjeszsze. — Figyelemmel fogjuk kisérni, az illetőknek ezen fontos tárgy körüli buzgóságukat; valamint feszólitunk minden tehetséget, helyiségekhez alkalmazott vagy átalános nézetöket a tervre vonatkozólag sajtó útján nyilvánitni; addig is pedig, mig részünkről mi is e körüli nézetünket bővebben kifejtenők, megkivánjuk előlegesen jegyezni, miként azon tompitó viszony, mely a pap és oskolamester között jelenleg létezik, nem a protestantismus, nem a szeretet vallásából kifolyó; az emberi méltóság letapodása az a lenézés, melyben a pap részesiti az oskolamestert, nem kenyeres-társak, nem a szeretet elveinek hirdetői közé való; nem feledve a mindkét részről emberi gyengeségeket, mégis bátran kimerjük mondani, hogy ez éppen nem a rend fenntartása, minek a szükkeblüség keresztelni szereti, nem is az erkölcsi felsőség, melynek lenni kell; nevezzetek nekünk csak nehány egyházat, hol a pap és mester testvéri egyetértésben volnának; mindenütt csak nem lehet a mester annak oka... a keresztyén lelkésznek magas kötelelme, hivatása, szemben hallgatóinak legutolsójával is, nem a tizedesi tekintély, hanem ama szellem fejlesztése és képviselete, mely csak testvéreket tud e földön — félretéve minden vizenyős ábrándozást. — De e tárgyról máskor bővebben. — 20. Olvastatott a n.mgu. cs. k. helytartóságnak a vallást változtatott szülőknek a 18 évet még el nem ért gyermekeik vallásáról szóló rendelete. — 21. Ugyancsak rendeltetik, hogy a templomoknak, papi lakoknak és nevelő-intézeteknek nevezetesebb jelentőségü épitészeti kijavitások esetében az épület lebontása, kijavitása az épitészeti igazgatóságnak, egy azokról készitett rajz mellékletében feljelentessék. — 22. Rendeltetik, hogy a lelkészség, tanitása és példája által serkentse a népet a selyem-tenyésztésre. — 23. A kolozsvári és m.-vásárhelyi egyházak elöljárói a papi egyenruha tárgyábani véleményüket beadják; határoztatott, hogy jövő zsinatra minden egyházkerület a papi egyenruha iránti véleményét küldje be. — Nem kételkedünk, lesznek olyanok is, kik az egyenruhához kétélü hosszu tört is fognak ohajtani; pedig az Isten igéje hatalmasabb a kétélü fegyvernél.... hol van Európában tartomány, mely a türelem és szeretet vallását nemesebb fokozatában tudná fölmútatni, mint a kis Erdély; ne változtassátok meg a régi nemes szokásokat..... A jelen zsinat igen helyesen határozta „ajánltatik esperes atyánkfiainak a felügyelet, mikint a lelkészek tiszteséges fekete öltönyt viseljenek. — 24. Kolozsvári Botos István ur orgona-kottáját beküldvén, kéri, hogy ezen kotta szerént tanult képezdei növendék Ujvári János meghallgatására neveztessék bizottmány, mely ki is neveztetett, s ez az érintett kottát az eddigi hibás orgonálás kijavitására is, igen czélszerünek ajánlotta. — 25. A procedensek mindnyájan alkalmasoknak nyilvánittatnak a papi hivatal viselhetésére. — 26. Behivattatlak a felszentelendő ifju papok, a f. t. püspökhelyettes ur intést tett hozzájok, hogy miként viseljék magokat tanitásban, társalgásban és öltözetük csinosságára nézve. — 27. Templomba menvén testületileg a közzsinat, a f. t. püspökhelyettes ur velös beszédben adta elő a papnak rendeltetését, mint a ki a templomban az Isten vallásának hü őre; a templomon kivül pedig erényes példa-adó kell, hogy legyen; és ez alkalommal az ifjú papok fel is szenteltettek.

(Folytatása követk.)

KÜL- ÉS BELFÖLDI LEVELEZÉS.

Konstantinápoly. jul. 6-kán 1857. Nem szabad kelet szépségének elfeledtetni velünk honunk büszke bérczeit; nem szabad, hogy midőn a Bosporus tündéries partjait bámulja a magyar ember, gondolatai vissza ne merengjenek az imádott, a messze lévő hon felé. Én azt hiszem, hogy nincsen szerencsétlenebb lénye az Istennek, mint a külföldön élő vagy inkább tengődő magyar ember, szomoruan elmerengve szótalan bámuló a távolba, szemei valami láthatlant keresnek, s ezen hangtalan elszóródásban anynyi nemes fájdalom van, oly epedő honvágy festi le magát, hogy kimondani lehetetlen. Ha például, egy székely góbé végig legelteti szemeit a Marmora nyugott víztükrén, melyben a tiszta, a felhőtlen, a dicsfényben tündöklő ég festi le azur boltját, ha egy-egy repülő sajka szárny-vitorláival mint óriási hattyú siklik búja ringással végig a nyugodott hullámágyon, árnyéka csudáson rajzolódván a ringó habokon mint egy-egy mór vár fantasticus bástyája, ha a fejedelmi szigetek festői csoportozata, s a sok kék palástba burkolt hegysor felett megpillantja az Olymp öszfürtökbe burkolt homlokát, oda felnyulni az égbe, mintha azt, mint Atlás a földet, fején hordaná; akkor — mondom — lehetetlen, hogy az emlitett góbénak szeretett Hargitája ne jusson eszébe, melynek havas csucsait oly sokszor látta elpirulni, midőn a nap szüzies csókját rá lopá, melynek fellegekkel ölelkező szikláit oly sokszor látta sötéten redősülni, midőn a vihar ott összegyült, s el kezdé Zeüsz czikázó viharait onnan leszórni — de ne tovább ezen hangon; már érzem szivemet szorulni, szemembe egy csöpp könyecske lopódzott s ha még tovább beszélnék szülőföldemről, e csöppből patak lenne s elönteném vele a papirost, mit ha csak te látnál, nem szégyenleném, hisz te ösmered érzékeny szivem, hisz te nem gunyolnád ki nemes fájdalmam, hisz te becsülnéd azon könyet melyet a hon emléke csikar lelkemből de más talán kinevetne, más nem értene meg: azért rejtsük azt el közönyös szemek elől.

Midőn ezen levelet elkezdém, ugyancsak honi ügyben akarék szólni; de gondolataim vándor-madarai más felé repkedének, most visszahivom.

Az itteni magyarok már egy protestáns községet alkottak, melynek Isten imádása mellett egy más szent czélja is volt, t. i. az egyházzal egybeköttetésben van egy oskola, melyben a magyar gyerekek magyar tanitást nyernek; mindenki átlátta ezen czél üdvösségét, s hogy menynyire vétkes lenne megengedni, hogy vagy 30—40 magyar gyerek magyar oskola hiánya miatt görögnek, örménynek neveltetnék, hogy elfeledje nyelvét, s véle hazáját is, s mindenki módjához képpest pénzbéli áldozattal is járult ezen czél előmozditására; de az áldozatok cseppjei elégtelenek arra, hogy a forrás folytonosan buzogjon, hogy az abból kifolyó patacska folytonosan öntözhesse a nemzetiség elhanyagolt kertjét, s most jelenleg egészleges kiapadáshoz közeleg, azért kérdést intézek hozzád, nem lehetne-e a Közlönyben egy felszólitást intézni a közönséghez? s ha hiszed, hogy azt sükeresen lehetne tenni, ha gondolod, hogy otthoni hontársaink nem leendnek közönyösek külföldi testvéreik iránt, ha azt véled, hogy ezen eszme megmentene 40 — 50 egyént s később annyi családot az elfajulástól, ott pártolókra találhat, akkor felkérlek, hogy lapodban nyiss egy aláirási fölhivást, én nem hiszem hogy ezen csupán vallási és nevelési kérdés valami akadályra találhatna. Majd ha gyülne pénz, megirandom, ki az egyház gondnoka (curátora) s kihez kell azt küldeni. Éz ezen fölhivást minden megbizás nélkül, saját ösztönömből tevém, mert örömmel láttam, meglátogatván az emlitett magyar oskolát, ott gyerekeket, kik ezelőtt néhány hóval egy szót se tudtak magyarul, most szépen olvasni, s szavalni, s fájdalommal értesültem, hogy ha valami váratlan segély nem érkezik, az oskolát s az egyházat kénytelenek leendnek rövid időn feloszlatni. *)

Mult levelemben igéretet tettem a keresztelési ünnepekről részletesen irni, ez igéretet be kellene váltanom. Emlitett innepély 29-ke óta egész keleti fényt tart és tartani fog még jövő hetfőig, a nagy Campon, hol több ezer sátor között a nagy-ur veres sátra is van, nappal kötél táncosok mindenféle szösz-evő s tüzet okádó charlatánok, comediások, színészek mulattatják a száz ezerekre menő közönséget, mely az iszonyú por és tikkasztó meleg daczára oda kicsödül, a megkeresztelt fiatalság hosszu sátrakba van elhelyezve, zene s mindenféle játék-szerekkel feledtetik vélök fájdalmaikat; a nagy-ur és az udvar csaknem naponként meg látogatja az ünnepély terét, s ilyenkor a lovas kiséret által felvert porfelleg között tünik fel a szultán s nyel elég port felséges torkába, s azután kiül sátrának dagadó bársonypárnáira, pipára gyujt s elégülten nézi népét mulatni, a miniszterek és pasák sátrainak egy egész városa terül el s ott lehet látni a sok vendéget ebédelni — democraticus összeolvadásban szegényt gazdaggal. A mi igen mulathat egy idegent, ki a török életmódot nem látta, itt nyiltan, Isten szabad napjánál szemlélheti azt; csak

*) Mily csekély áldozatába kerülne Magyarhon és Erdély fiainak ezen üdves kezdetet most rögtön megszilárditani, ha tizedrésze a magyarnak csak egyegy pkrajczárnyi áldozattal járulna e szent czélhoz, már Törökhon fővárosában egy magyar egyház s kisded iskola biztositva lehetne. Erdély nem is késnék, tudom, bárha a nagy romlás és utóbbi áldozatai ki is meriték. Többet azonban Magyarország tehetne, s illenék, is hogy tegyen, hirlapjai felkarolhatnák ez ügyet, lelkesithetnék azon sokkal nagyobb olvasó világot, hová a mi szavaink nem hatnak el, és a megyékben találkozhatnának a magyar mivelödés lelkes barátai, kik összegyüjtenék a nemzetiség e tengeren-tuli oltárára szánt filléreket. Nem sok kellene, két- négy ezer forintnyi áldozatot, áldozatnak sem lehetne nevezni részünkről, mig amott egy kis magyar telep szellemi virágzását s fennállását biztosithatnók. Pesten kellene egy fürnak előállani, ki hatósági engedélyt nyerve, küldene egy felszólitást a vidékre, melybe csak ennyi lenne irva: „Magyar atyámfiai! Törökország fővárosában él egy pár száz magyar, ki ott templomot tart Isten tiszteletére, s iskolát s tanitót gyermekeinek nevelésére. Kevesen vagynak ök, nem győzik a szent czélu áldozatot, segitsünk rajtok. Minden család, kihez e felszólitás elhat, áldozzon csupán két pengö garast, többet nem fogadunk el. Ha igy az áldozat tetemesbre rugna, mint a mennyit belátásunk szerint konstantinápolyi atyánkfiai szükséglenek, az öszveget két részre osztjuk, s a másik részt elküldjük Oláhország fővárosába Bukurestbe, hol még több magyar várja hasonló helyezetben részvétünket. Adakozzatok!" — Csak ennyit kellene szólani, s ismerjük a magyar vallásosságát, müveltségi hajlamait s szeretetét az övéi iránt annyira, hogy az idves eredményről bizvást kezeskedhetnénk. De Erdély egyedül nem képes többé... Magyarhonnak kellene fellépnie. Szerk.

---

megölte hitét és elrablá nyugodalmát, a betü győzött az élöszón, a tudás a hiten, a vallás eszközzé vált világi czélok elérésére... S most már az égnek polgára, mint földi lakos, elcsábitva e föld paradicsomi kigyójától, föláldozva az embert az állatnak, oda dobja a falatnyi jóért, mit inyünk érez, lelkünk szikra-nagyságu kincseit. Méltó gyermekei vagyunk századunknak, mely önös vezércsillaga alatt perczek multával ezer mérföldeket halad ipara kinyilt tágos terén, ezer mérföldeket, hol minden előre haladt mérföld ezerszer több kenyeret ád, ezerszer több mérföldet nyit ki, melyek kiszámithatlan hasznot hajtanak.

De hol van a vallás, hol a szeretet hasznot nem adó nemesebb czélért való felhevülés, a lelkesedés.

Az érzés, szeretet és vallás, mint korunkban nem használható eszközök, számüzve senyvednek; csak néha-néha egy-egy rejtett magános helyen nyilnak még, — de fel kell azoknak egyszer még nőniek a félreismertetés késő de kétszerezett erejével, fel kell emelkedniek még az emberiség vezércsillagaivá; mert nem lehet, hogy a dicső a törpe, a nagy a kicsiny, az égi a földi által legyözettessék.

Vannak általános világtörvények, melyeket a józan gondolkodás rendszeresitett és minek követésére lelkiismeretünk int; az emberiség rendeltetése, hogy eszméje rendithetlenül áll a gondolkozó lélek előtt és századunk jelen iránya csak kicsapás lehet a mennyekbe vezető út felé, de nem maga az út; ez igen széles és könnyü, amaz terhes és keskeny; van bizonyára egy magasabb hivatás, minek meg kell hogy feleljen az emberiség, bár miként és mennyire térjen is az el néha rendes arra vezető útjából.

A jelenkor nagyszerü feltalálásairól csak segédeszközöket teremt egy czél megközelithetésére, de melyek iránykint nem tekinthetök, és hogy szív és lélek, érzés és vallás megmaradjon, jelenkorunk nem engedi azokat a nyilt téren, hanem csak csendes házi körben nevelni. E téren kell az asszonynak működni, itt van azon tágas mező ezer meg ezer virágaival, hol nyomai áldást és könyei boldogságot árasztnak; mig végre a megközelitett czél uzsorával fizeti viszsza kinjait. Itt van a czél, itt a rendeltetés pillanata, az anya fiának, az ara mátkájának, a feleség férjének beszéljen érzést, idézzen lelkesülést, hogy feledje olykor az anyagi, a pillanatnyi jólétet az emberiség magasb eszméiért, hogy ne mellőzze az elsőt, de éljen és áldozzon az utolsónak, mert ez a czél, ez a hivatás, nem pedig az anyagi jólét, mely amarra csak eszköz.

Igen, az asszony vigye az embert az önzés és haszonlesés teréről a valláshoz, érzéshez; az asszony mutassa meg a mennyet e földön, hová törekednünk kell.

Melyik ifju nem álmodott igy, melyik ifju nem lelte volna fel ideálja hü képmását; míg a gazdagon felékesitett nő, a rideg valóság szirtjén megtört s a képzelődés asszonya letörpült mindennapias közönséges nővé, s ki merné elmondani, hogy ez érzéseken nem ment volna át s ne látta volna jövőjét sötéten és öröm nélkül, multját a csalódás miatt feketén.

Gr. T. V.

ISTEN-HOZZÁD.

Enyed, jun. 10-kén, 1857.

Lombokat hol termett ifjuságom fája,
Árva édes hazám, bérczek szép hazája,
Isten legyen veled!
Mint az öszi levél, melyet éjszak szele
Szárnyaira vévén, játékot üz vele,
Ugy hágy el gyermeked.

Nem, ugy nem hagylak el; hisz az árva lombnak,
Melyet hajt a szellő, oldalán egy dombnak
Hazája ujra lesz;
De a sziv, ha egyszer elveszté hazáját,
Mint a virág, melynek letördelted szárát,
Elfonyad és kivesz!...

Eljöttem búcsuzni. — Fájdalomnak árja,
Nehéz bánat-felleg szivemet átjárja
S lelkem sirni kezde:
Midőn ujra látom ezt a kicsiny várost,
Melyet füstös romok jelölnek csak már most,
Égre meredezve.

Mennyi boldogságot, mennyi szép emléket,
Mint a zúgó vihar zöldellő vidéket,
Letarolt az idő!...
Ha egyszer a villám lecsapott a fára,
Zöldek még a lombok, elfonyad virága,
Nem hajt ki többet ő!...

Zsenge habok árját, kis berek magányát,
Boldog gyermekségem, örömim tanyáját
Felkerestem ujra;
Hiába, hasztalan... ha a siró hárfát
Kiméletlen ujjak végig ránczigálták,
Nem zeng többé hurja!...

És jártam egyedül... a hü emlékezet
Nyujtott felém csupán barátságos kezet,
És elrepült velem;
S repült messze, messze... mint a vándor madár,
Mely hazát keresni száll és bolyongva száll
Túl, túl a tengeren...

És láttam családunk régi boldogságát —
— Virágbokrot — melynek életadó fáját
Eltakartuk szépen;
Mint a hü iszalag ráborul az égre,
Hüvös árnyat borit minden kis virágra,
Hogy maradjon épen.

Ah! de a törzs kihalt!... az idők szélvésze
Villámokat hozva, a mely daczolt vele,
A törzsre lecsapott!
Ágait elszórta idegen hazába,
Mindenik ugy fonyad... nem hullat már rája
Szülőföld harmatot!

Eltünt minden, minden... könnyü lenge álom,
Múló harmat-cseppek piros rózsaszálon...
Szünk hiába esdi:
Hasztalan reméljük, hogy a boldogságot,
Melyet lelkünk hajdan rózsaszinben látott,
Jövönk ujra festi!...

És most Isten veled... talán utoljára,
Árva édes hazám, bérczek szép hazája,
Isten legyen veled!..
De ha viszszatérek kebleden kimulni,
Engedd meg, oh! engedd lombjaidat hullni
Puszta sirom felett!...

Sz. D.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

nem minden sátor előtt zene s éneklők kara működik, kiknek orditozásai fület sértő hangchaosban töltik el a levegőt a tekintet festői mindenütt magasuló állványokon tarka keveréke a szép török nőknek s mindenféle öltönyöknek. A levegőben magasra vont köteleken ugrál egy-egy szerencsétlen kötéltánczos, kiről az izzadság patakzik, s mégis magas helyzetéből büszkén néz le a sok bámuló népre. Ott egy ezred katona vonul el ünnepi öltönyébe ebédren, mennek, a szultán mindennap egy ezredet vendégeltet meg; amott egy más hegyen a laczi-konyhák füstölnek, s ezek között mindenütt sátor, kávéházok, fagylaldák s serbet árulók magokhoz orditozák a népet.

Mindennap ötször Stambul minden ágyutelepeinél s a hadihajókon 21 ágyulövés rázkódtatja a léget meg hatalmas bömbölésével, melyet a Bospor-part hegyei százszorosan viszhangoznak.

S estve, csak akkor jön a nagyszerüje; a Bosporuson s az ünnep helyén nagyszerü tüzijátékok tündéri képei töltik el a léget meg nem szünő folyamatban, s ezen zenénél a pustik hajtják végre illemsértő tánczaikat, végig evezni egy csónakkal most a Bosporuson, annál nem lehet valami nagyobbszerüt gondolni, a parton mindenüt apró lámpákból készült s mindenféle arabeskeket ábrázoló világitások, melyek a tenger fénylő tükrében százszorozva föstik le magokat; a hadihajók lámpával meg rakva, egy-egy hajó-vár tüz silhonet-jét láttatják, több helyen tutajokról sustorgó rákéták törnek fel, mintha a tengerből azt láthatlan kezek löknek fel, s a levegőbe minden féle virágcsoportokban s csillag-záporban hullanak alá; másszor egy tüz-fa irja le lángoló ágait a légben; majd egy veres görög tüz tünteti fel az egész Bosporust, s bájos partjait oly világitásban, minő lehet Nápoly, midőn a Vesuv meggyujtja szövétnekét; majd egy zöld tüzoszlop lángol fel, s akkor minden fántásticus zöld zománczban tündöklik, mint a minő lehet a remény édene; majd az ágyuk pillanatnyi futékony lángja vet a tájra baljóslatu kisértetes fényt, s mindezek felett a hold teriti el ábrándos sugarainak ezüst fátyolát, s a tenger olyan mintha vize gyémánt s smaragddá változott volna át.

A mult estve otthon valék egy magányos magas fák árnyába rejtett falusi lakban, Ázsia partjain, s ott egy gyékényre telepedve szörtyögtettem nárgilémát, s néztem a levegőben a tüzijátékok titkos csoportozatát, egyszerre mintha az ég versenyezni akart volna az emberek müveivel, egy sötét felleg emelkedett fel az ég párkányára, s annak háta mögött elkezdette tüzijátékát villámaival, én soha ily villámlást nem láttam, az folytonosan szünetlenül követte egymást minden dörgés nélkül, s a felhő sötét fátyolán át annak rétegein mindenféle alakokat, szörnyetegeket, betüket egy ösmeretlen tulvilági nyelv alphabetjából festett le, örökös változékonyságban, dicső nagyszerüségben. Gondolhatod, hogy a bosporusi tüzijátékokat egészen elfeledtem, s hogy ezen isteni ködfátyoképen legeltetém szemeim, de gondolataim e perczben messze valának, kérdém hol lehet e vihar? magamtól, s magam magamnak felelém, messze lehet mert hangja nem hallik, talán épen ott a Kárpátok bérczeiről, melyek honomat határozák, dobálja le a haragos Zeus, s én ujból itt valék közöttetek gondolataim sebes szárnyain; addig bámultam ezen nagyszerü látványt, mig nargilém elaludt, s mig Morpheus be nem zárta szemeim, de a melyek még bezáródva is édeni ködfátyol-képeket láttak, melynek függönyét maga a teremtő rángatta.

No, de elég lesz, azt hiszem, elég lesz ünepekről és vigalmakról; helyen leend valami más hirekről is beszélni nehány szavacskát annak idejében.

BAKALUM.

Ragusa. Julius 12. 1857. Egy érdemes hivatalos t. tanácsos ur, ki utazásából tegnap érkezett haza, s ki, mint Epaminondás, még tréfából se szokott fillentni, azon fontos hirt hozta, miként belügyminiszter ő nagyméltósága által Dalmatia főispánjai tanakozás végett Bécsbe meghivattak volna. Ugy hiszik, hogy a politikai és judicialis hivatalok még helyesebb elkülönözése, és egyszerüsitése szándékoltatik.

Épp ez órában valék Grávozában sétálni, hová velem együtt érkezék egy gőzös, mely a mint csak hamar meggyőződtem, a Bajorországba, családja látogatására utazó görög királynőt hozta két görög ur, s három palota, vagy nem is tudom miféle dámák kiséretében. Tehát ő felségét nem kiséri 150 ember, mint a muszka czárt éppen most Németországban. Ő felsége mihelyt partra szállt, mind a provincialis, mind a katonai főnökök kiséretében Rágusába szekerezett, de itt félóra alatt mindent látott; de a röglön összegyült dologtalan nép is ő felségét s pastorella kalapját látván, bámészkodott mindenöröm rivalgás nélkül. A gőzösre visszatérő utjában én is láttam ő felségét, s nagy örömmel lepettem meg, mert szembeötlő hasonlatosságot találtam ő felsége, s az erdélyi, magyar Cornélia, báró Keményy Simonné arczképe között, a minő volt az ezelőtt 25 évekkel, kit én s minden magyarhonfi méltán tiszteltünk. Ez emlékezetért én is ő felségét kalaplevéve, mélyen meghajolva köszöntöttem. Ő felsége arczkifejezése, s görög égszin, de parancsoló szemei sok szellemet mutattak, s már hiszem, mit az itt lakó görögök, de a touristák is mondanak, hogy t. i. a kicsiny, s a külhatalmasságok befolyása által, mindig egyenetlen Görögországot ő felsége erélyes befolyása a kormányra tartá fenn mindeddig, s nem engedte, hogy muszka kantsuka alá essék.

Még ezen levelem a casinóban irám, délután 1—2 óra közt, a föld négyszer rendült meg, oly keményen hogy az ablakok lármáson rezgettek.

A népség egy része, nem bizván a „terre moto“ ellen védő Szent Balázs hatalmában a vár kapun kirohant, menekülését a városon kivül keresendő. Én a városba mentem mert ehes voltam.

ID. FARKAS SÁNDOR.

Makfalva. Julius 4-ikén tartatott a néposkolában tanuló gyermekek megvizsgáltatása. Tantárgyak voltak, keresztyén erkölcstan, ó, és új szövetségi történetek, magyarnyelvtan, németnyelvtan, világtörténelem, földrajzi előismeretek. Erdély földrajza. Emlősök, madarak, hüllők, erkölcsi elbeszélések, számtan négy első részei, és hármas szabály, irás, ének. Mindezen tantárgyakból a tanonczok igen értelmesen feleltek, s kitünt, hogy a mit mondanak, azt értik is, mi különös dicséretére válik az érdemes köztanitó Albert Mártonnak, ki nem a csupa, lelket ölő betüvel gyötörte tanitványit, hanem a szó teljes értelmében dolgot tanitott. A téli vizsgálatkor is oly szép tanujelét adta tanitási buzgalmának, s ekos tapintatának, hogy a szülők, és hallgatók szemeiből örömkönyek gördültek alá; azonban örömünket szomoruságra változtatta annak látása, hogy a 40-et alig mulja felül a tanulók száma, holott itt a tanulásért senki sem fizet egy fillért is. Hogy a régibb évekhez mérve most ily kevés a tanulók száma, azt egyfelől előidézte az, hogy a halhatatlan emlékü oskola-alapitó báró Wesselény Miklós 600 váltó rénes forint alapitványa a forradalom után megszünt járni, holott az előtt minden évben a 600 forint a szegény sorsu, de jó igyekezetü gyermekek közt vallás-különbség nélkül kiosztatott.

Azonban szabadjon reménleni, hogy a nagyérdemü báró Wesselelényi-család az alapitónak ezen egyetlen egy, a székely nemzetre kiterjedő, értelmi mivelődést eszközlő emlék oszlopát végképp elenyészni nem engedi; hanem hamvaiból felelevenitendi, az alapitvány létrehozása által.

Továbbá az oskola népessége kevés számát okozza az is, hogy eredeti szervezeténél fogva csak a jól olvasni, és irni tudó gyermekek vétetnek bé, már pedig ilyekkel a makfalvi falusi oskola éppen nem nagy mértékben dicsekszik. Elég sajnos helyzet; de igy vagyon.

Oh candidatio! mikor jövend el a te üdvöt árasztó országod.

MAKOVÁRI.

Bethlen vidéke. Jul. 20-án. (Időjárás, termés, aratás, tagositás, nagylelkü tény, tüzkár elleni biztositás, templom rablás.) Alig marad a mezei gazdának anyagi foglalkozásai közt egy pár percze nem anyagi dolgokra; ez az oka, hogy én is oly régen hallgatok.

Szokásba jött mostanság, hogy a levelezők világvége utánról dátálják leveleiket; de én, minthogy az előtt jóval elhallgattam, ottkezdem, a hol tollam letettem volt, hogy e lapokban időről-időre hiven legyen képviselve vidékünk a közérdekü dolgokra nézve.

Mint szinte mindenütt az országban, ugy nálunk is a tavaszon apr. végéig gyönyörü szép napok voltak; attól kezdve szinte mostanig sürü esőzések, hives napok, a mi miatt hátramaradtak, s rendetlenségbe jöttek a gazdák, mezei munkájokkal: mindennek daczára nálunk az őszvetések igen szépek, s gazdag aratással fizetnek, mihez mikor e sorokat irom, nem csak hozzá fogtak, de javába foly is. A tavaszvetések, nevezetesen a törökbuza, erre felé az utóbbi kövér napokban hihetetlenül helyre épült, s ha hoszszu ősz lesz, az is kárpótolja a rá tett nem minden bosszuság nélküli munkát. Fü is van elég, s az esőzések közt jól-roszul gyüjtögetjük a szénát, minek nem sok ára van, minthogy tavalyi is van elég. Árvizek is voltak nálunk, de nem nagyon panaszolhatunk ellene.

Vidékünkön, tudtomra, három helységben tagositnak: Bethlenben, Somkereken és Fügén. Bethlenben, ha az idő kedvez, még ez évben végrehajtatik mérnök Tompa ur által. A más két helység Székely József mérnök urral szerződött, ezek felől nem tudom, ha ez év nyarán munkába veszik e, vagy marad a jövő évre? jellemző Fügére nézve, — mely tiszta oláh falu, — hogy ott minden birtokosi vagy más befolyás nélkül csak azon ok által capacitáltattak, hogy ne kelljen minden évben fizetni a catrastr. méröknek. Ez az ok még sok községet szerezhetne meg Erdélyben a tagositásnak.

Közelebbről Somkereken járva, kellemesen lepett meg egy nagylelkü ténynek hallása. Kornis Gábor gr. ur t. i. az oda való szük ref. papi telek mellé a tőszomszédban egy kis telket ajándékozott az egyháznak az irt telek nagyobbitására, a mi annál hálásabb elismerést érdemel, mert az ajándékozó gr. ur nem is e felekezet hitsorsosa. Fogadja el minden igazán érző honfiunak hálás köszönetét e vallásosan hazafias áldozatért, addig is, mig majd egy akolba mennek minden felekezetek egy pásztor alá, — hol van az igaz jutalom.

Még egy örvendetes jelenésről irok. A bethleni járásban, a templomokat, iskolákat, s középületeket kezdik biztositni a lehető tüzvész ellen a helységek, a miben nem kevés érdeme van a valóban arra való kéz vezetése alatt álló cs. k. járáshivatalnak. Nem olvasok a hirlapokban hasonló tényekről, ha valahol még gyakorlatba van, szép; a hol nincs, bár elragadna a jó példa!

Végül egy kellemetlen hirrel rekesztem be levelem. A mult május hó 20-án, fényes nappal kiraboltatott a bethleni piaczon fekvő ref. templom, az épülő félben levő torony alatti ajtón törtek be a rablók, s elvittek egy arany fonallal körül irt szélü kendőt az úrasztaláról, felverték a kemény záru alamizsna szelenczét, s belőle szintén egy évi alamizsnát körülbelül 10 — 12 p.frt. magokkal vittek. A szentségtelen merénylet nem maradt titokban, mert még az nap délutánján egy transport közt itt átvonuló közvitéz somkereki vendégfogadóban beitta az irt kendőt, mire a vendégfogadosné a körül irásról ráismert, s azonnal a káros egyház tudomására jutott. A rablási tény azonnal a helybeli cs. kir. járási-törvényszéknek lön feljelentve; a hivatal a tényállást jegyzőkönyvre vette, s rögtön az illető katonai hatósághoz küldte Beszterczére, még mit sem tudunk az eredményről, de a katonai törvények szabatossága biztosit az illető elégtételről.

R. L.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

= Megküldetett szerkesztőségünkhez szamosujvári polgármester Jakab Bogdán ur évi jelentése az ottani tanácsgyülésben. E jelentés nemcsak szabatos szerkezete, s az által vonja magára figyelmünket, mert az ujabb szervezet elébe nézö osztás községi rendszer előmozzanatakint tekinthethető; de érdekesnek találjuk főkint azért, mert ugy látszik az ujabbkori kezelés a község pénztárában feltünöbb eredményeket mutat, s az összehasonlitás a mult és jelen közt, ez utóbbi részére kedvező. Ezen jelentés lefontosabb pontjának tekinthető a közintézetek állásáról nehány pont. Kiemeli az érdemes polgármester a) a karácsoni-féle szegény ápoló intézetet, melynek összes alapja 17,850 frt s mely az idén 12 személyt ápoland.

b) A szegények Intézete. Ez intézet javára az ottani Járáshivajal mult évben 320 frt 29 kr büntetéspénzt tett át. Összes tőkéje 1531 frt mindamellett 81 szegényt részeltet jótéteményéből, a mennyiben a büntetéspénzek ide folytak be.

c) Derék intézkedéseket tett az elöljáróság, az iskolák egészségesebb helyre rendezése, s a tanitók számának és fizetésének nevelése által. Az ottani tanulók száma; fiaké 158, leányoké 114. A bóti és mesterinasok részéről a vasárnapi iskolát 110 nevendék járja. Ugyan ezen jelentés értesit, hogy az unitáriusok elemi iskolája is megnyilt, melyet 28 fiu és 26 leánynövendék élvez már. Ezen előadás legfontosabb egyik hirét képezi az, hogy ottan egy kis biztositó intézet „szamosujvári takarékpénztár“ czim alatt létesülendő. Alapszabályai már megerősités végett felsőbb helyre felküldettek.

= Eisenberger Lipot ur pesti tőkepénzes, kit földbirtokosaink egy része Kolozsvárott mulatása óta, az urbéri papirok beváltása óta ismerhet; hazai ügyeink oltárára, éppen most, szép áldozatot tett le, száz pfrintot ajánlván a Muzeum, száz pfrintot a szinház és harmadik százat a gazdasági egylet részére. Fogadja érette hazafias köszönetünket. Vajha mindazok, kik most papirjainkon szép nyereményekkel kérkedhetnek, nyereményök egy ily százalékát viszszaadnák hazánknak.

= Megküldetett szerkesztőségünkhez „Történelmi Adomák,“ összeirta Kóváry László. Ezen éppen most megjelent 212 lapot tartalmazó mü, azon nevezetes adomák sorozatát hozza, melyeket krónikáink s néphagyományok, elhunyt fejedelmeink s jelesb embereink életvonásaiból hagytak hátra. A gyüjtemény rövid s szabatos előadással tartva mindvégig érdekes változékos, s a költészet és regény irodalomnak hasznos szolgálatára lehet, mig igy önállólag is gyönyörködtető olvasmánykint ajánlhatni. Ára 1 pfrt; megrendelhetni Stein J. könyvkereskedésében, Kolozsvárt, s általában minden hazai könyvárusoknál.

* A reáltanodák tanterve állitólag némely változtatásoknak fog alávettetni, miután azon ismeretek menynyisége, melyek ez iskolákban megszerzendők, az ifjuság erejét nagyon igénybe veszi.

* A „Der katholische Christ“ czimü pesti német néplap kezdi közölni a „katholikus ujságok“ és „ajánlható katholikus könyvek“ névsorát.

KÜLFÖLD.

Franciaország. — Beranger temetése napján Páris utczáin ezer meg ezer érmet árultak 3 sous-ért a költő emlékére. Az érem egyik lapján a dicsőült hiven talált arczképe volt e körirattal: Pierre Jean de Beranger. A hátlapon e szavak: „Ie n'ai flatté que l' infortune“ (én csak a szerencsétlennek tömjéneztem) és lant s babér közt: született aug. 19. 1780, meghal jul. 16. 1857. Beranger életkora tehát 76 év 10 hónap és 16 nap volt.

A „Pays“ szerint Beranger keresztyén önmegtagadással mult ki. Háromhéttel halála előtt a sz. Erzsébet-egyház lelkésze előtt azon kivánságát nyilvánitá, hogy szeretne a vallás kegyszereiben részesülni, mire az érintett lelkész több egyén jelenlétében feloldá büneitől. —

— Hallomás szernit a franczia papság egyrészénél meglehetős élénk ingerültség nyilatkozik azért, hogy a császári kormány oly nagy manifestatiót tett oly dalköltő sirján, a ki annyira üldözte a jezsuitákat és bigotokat.

Anglia. Az indiai események képzik még mindig az előtért az angol sajtóban. A „Morning-Post“ irja: a veszély nagyitása azt hinni, hogy mivel

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

20 vagy 30,000 sepoy megszökött vagy el lön bocsátva, a lázadók serge ugyanannyi fövel erösödött. Csak azok veszélyesek, a kik fegyverben állanak, s ezeknek száma alig több 10,000-nél, azon 7—8 ezerrel együtt, a kiket Delhiben békeritettek. Anglia segélyforrásai elég bövek, hogy e vészt is kiálljuk. Az esös időszak alatt lehetetlen a hadfolytatás, ha alakulna is Indiában egy ellenséges hadsereg, mig azalatt Európából odaérnek csapataink. Novemberben a csatatéren lesznek. Addig ugyan még sok baj történhetik, de nehezen annyi, hogy bátorságunkat el kellene vesztenünk. A „Times“ azt mondja: saját gözös-hahórajt kellene Indiába küldeni, s a kormánynak e czélból a parlamenttől kellene engedelmet kérni 2000 martróz toborzására. Semmi kétség, hogy megadnák. Se hajórajt kellene a seregszállitásra használni, mert mi egyébre lehetne azt Indiában használni, nem lehetvén attól tartani, hogy az indek a tengerpartokon gyülekezzenek az angolok ellen. Egyébiránt mint bizonyost jelenti a „Times,“ hogy sok tüzérséget küldenek, s hogy egy hadosztály tengerész katona rendelést kapott, álljon készen az indulásra Hongkongba. Ezek legalkalmasabbak a chinai öbbökben a szárazi s egyszersmind vizi szolgálatra; s nagy szerencse, hogy a cantoni ügyek állása miatt éppen nincsen ott nagyobb haderöre szükség. Oly nagy ott az inség, hogy egyszerü ostromzárral is fékezhetni a cantoni lakosokat. A hadi müködéseket késöbbre hagyhatni. S mivel a Fok is nyugott, a persa háborunak is vége: jókora erőt öszpontosithatni Indiában. Rég rebesgetik már a kik Indiát ismerik, hogy elöbb-utóbb meggyül ott Angliának a baja. Azonban Anglia csak határozottan lépjen fel, könnyen szembeszállhat a vészszel.

Igy a „Times,“ s a „Globe“ arról tudósit, hogy már csakugyan el van határozva a titkos tanácsban, hogy 2000 matrózt toborzanak, mit aztán jóváhagyás végett a parlament elé terjesztenek; s négy Chinában rendelt gyalogezredet Indiában viszszatartóztattak.

UJ POSTA.

Beranger temetéséről a „N. Pr. Ztg“-nak utólag még ezeket irják: „A templon a legdúsabban fel volt ékitve. A vallási szertartások alatt az orgona Beranger dallamait játszá, de csak a melyek a császárság dicsöségét hirdették. Ez idő alatt egy egész hadsereg örzé a boulevard-okat, s a Père Lachaise környezetét. Ily számos rendőr-ügyöket még soha sem láttam egész éltemben. Egy tuczet ezred, gyalog és lóvas, volt boulevard du temple-n s annak közelében fölálitva, s a bastilletéren négy zászlóalj ügyelt arra, hogy senki a szabadság szobra körüli rácshoz nem közelithetett. Nem igen szükség meg is emlitnem, hogy a halottházhoz vezető utczák mind egyig katonák által valának elvárva. A házak ablakai emberekkel voltak megtelve, söt még a födeleken is hangyabolyként nyüzsögtek. A katonaságra vezetett pillantatok nem igen voltak barátságsak. A kormány álláspontjáról tekintve, a kormány eljárását csak helyeselni lehet, — az mesterfogás volt. Ki tudja, mi történik, ha ezen hetek óta elökészitett népszerü manifestatio véghez ment volna? Talán egy véres kommentárrá válhatik vala a válaszltásokhoz. Azonban nem volt elég a manifestationak elejét venni, a hivatalos czeremoniának oly gyorsan is kelle megesni, hogy ne lehessen idő valamely uj „hadjárati terv“-nek készitésére. Innen a nagysietség az alig meghaltnak a föld alá elhelyzésére. Mind ennek meg van az ő rosz oldala is, nem tagadhatni, mert ez azt mutatja, hogy a kormánynak oka van, nem nagyon bizni a párisi lakosságba.

Mi czéljok volt a „pártembereknek,“ arra nézve sok mindenfélét beszélnek, többek közt elhatározták volna a halottkocsit elfogni s azt Beranger-dalok éneklése alatt a juliusi szoborhoz hurczolni. A rendörség kétségkivül ellene szegült volna ezen demonstrationak, de ki tudja, mi lett volna belöle, nem tréfa, midön százezer munkás egyszer csak kedvet kapott volna a rendörséggel kikötni. Mondók, hogy sietni kellett, és nem csak az emlitett okból, hanem azért is mert a kormánynak értésére esett volt, hogy számtalan „küldöttségeket“ várnak a megyékből Párisba. A rend, a hatósági rendszabályok következésében, sehol sem lön megzavarva. Néhány száz tanulóból álló küldöttség vissza lön utasitva, s az csendesen tért viszsza oda, a honnan jött volt.

— Beranger temetése jul. 17-én esett meg, de még más nap is fegyverben állt az egész helyörség. 19-röl is irják, mikép a Manuel családi sirboltját, hová a költő hullája eltakaritatott, folyvást 100—150 ügynök veszi körül. A néptömeg oda bocsáttatik ugyan a sirbolthoz, de senki sem merészel e tisztelet-örség folytán, hosszason ott időzni. A temető többi pontját is, valamint a bejáratot szintén rendörügynökök álljak el.

— Kabyliából jul. 15-röl jelentik, hogy a hadjárat be van végezve, s a hadosztályok utban vannak helyörségeik felé.

— A „szent szövetség helyreállitásáról szállongó hirek összeomlanak mint látszik, mert maga a „Nord“ jelenti, hogy az orosz czár s a franczia császár öszszejövetele iránt semmi sincs elhatározva. Az ausztriai császár pedig lehet hogy viszonozni fogja a porosz király látogatását; azonban igen valószinüleg kerülni fogja az orosz császárrali találkozást. Bécs és sz. Pétervára közt még mindig nem oly nyájasak a vonatkozások, hogysem ily összejövetelt kivánatossá tehetnének.

A porosz király bécsi utjának mint hiszik az volt a czélja, hogy közeledést eszközöljön a bécsi és sz. pétervári udvarok között.

— Az ausztriai és porosz kabinetek jul. 6-án közölték a dán kabinettel, mikép elhatározták a holstein-lauenburgi rendekkel szött tárgyalások eredményét, mielött további rendszabályokhoz nyulnának, bevárni, s ekkép a szövetségi gyülésre való hivatkozás el van halasztva.

— Madridból 20-ról jelentik, hogy a pápa az egyházi javak eléhbi eladását szentesitette.

— Sevillában a köztársasági fölkelők közül 24-en lövettek agyon. Más kivégeztetések is történtek és történnek folyvást. A fölkelés vezérei Portugalba menekültek.

Bécsi börzén. Julius 24-dikén Erdélyi urb. pap. 80 Magyar urbéri pap. 80¼ Nemzeti kölcsön 84⅞ Arany pénz 7¼, Ezüst 4⅛.

Tulajdonos és felelös szerkesztö: **BERDE ÁRON.**

HIVATALOS HIRDETÉSEK.

Kivonatban.

A M.-vásárhely megyei cs. k. törv.szék f. é. jul. 3-ról 3253 sz. a. tudatja, hogy Gergely Miklós és Nagy Krisztina elfoglalt 115 számu házát M. Vásárhelyt, Lázár Lajos és Ercsei Susánna kérelmeire, f. e septemb. 7-én és octob. 5-én d. e. 10-kor az ottani törv.széki irodában közárverésen eladják.

A kézdi-vásárhelyi cs. k. járáshivatal mint törv.szék f. é. jul. 13-ról 2465 sz. alatt tudatja, hogy serfőző Piblinger József elfoglalt 18 sz házát, gy mölcsösét és pusztáját K.-Vásárhelyen, Weisz Lázár kérelmire, f. é. august 16-án és 30-án d. u. 2 órakor a hely szinén közárverésen eladják.

A kolozsvármegyei cs. k. törv.szék f. é. jun 18-ról 5636 sz. a. felhivja gróf Mikes Benedeket ellene, ügyvéd Pataki József által, a Szilágyi Ferenczneknek tartozó 2000 e. f. töke kamatja iránt inditott kereset védelmére. Tárgyalási határnap f. é. august 22-e d. e. 10 órakor. Részére kirendelt ügyvéd Grois Ferdinánd.

Urbérkár-pótlási töke-utalványozás.

A kolozsvármegyei cs. k. törv.szék f. évi jul. 2-ról 5955 sz. a. tudatja, hogy gróf Bethlen Sándornak keteli, n. borzási, sz. ercsi és n. devecseri birtoka után 9034 e. f. 42 ¾ kr. kárpótlási töke és járuléka van megadva. A következések bejelentendök f. é. septemb. 15-éig A tárgyalása f. é. novemb. 16-án d. e. 9-kor.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(228) (1—3)

Czélszerüsége által elismert és téli takarmány termesztésére igen hasznos

ÖSZI RÉPAMAGOT

ajánl füszerárus BARABÁS KÁROLY özvegye Fötér gróf Rhédai ház.

(229) (1—3)

A rózsa és párizs utczára rugó volt „HONI KÁVÉHÁZ“ kiadó, és egy tekeasztal eladó. Értekezhetni belső-monostorutcza 189 sz.

(227) (1—3)

Az óvárban 263 sz. alatti telek, mely áll egy utcza- és két udvarfelöli szobából, konyhából, kamarából és igen jó pinczéből, sz. Mihálynaptól kezdve haszonbérbe kiadó. Értekezhetni ott helyt a háztulajdonossal.

(225) (2—3)

HASZONBÉR-HIRDETÉS.

A zoványi-feredö, a sz.-somlyai cs. k. kerületben, minden rajta lévő épületekkel, legelövel, királyi haszonvételekkel haszonbérbe adatik hat egy másután következő évekre, az 1858-k év április 24-töl számitva, árverés utján, mely a folyó év november 12-kén tartatik helyben Zoványon 147 szám alatt. A vállalkozók 100 pft. bánatpénz letétele mellett szólhatnak az árveréshez. Addig is a vállalkozók bérmentes levelek által a feltételek felöl. Ész. Biharban Vértes községében 152 sz. alatt Magyari György és Zoványi községében alólirtnál, mint tulajdonosok s megbizottaknál értekezhetnek.

Kelt Zoványon, jun. 21. 1857.

Virág Károly.

(224) (3—3)

Haszonbérbe adandó jószág.

Gróf Péjácsevich Márknö, született gróf Bethlen Hermina springi és nyárád-szent annai jószágai folyó év Sz. Mihály napjától kezdve, árverezés utján hat évre haszonbérbe adatnak és pedig a springi jószágnak árverezési napja lend folyó év augustus 21-n a szentannai jószágnak pedig, folyó év september 1-jén mind két árverezés az illető jószág helyszinén. A feltételek ugyanott az árverezést meg előző napon megláthatók, de addig is bövebb felvilágositást adand alólirt, mint az irt jószágok főigazgatója, lakása Borsán utó posta Válaszút.

Borsa, julius 19-kén 1857.

Keményfi József, jószág igazgató.

(220) (4—6)

Palaczkférgek ellen

csalhatlan szer találtatik MARK VITS J. kereskedésében. Kolozsvárt, középutcza 458.

Ára egy üvegecskének 16 kr. pp.

(226) (2—3)

Eladó-ház.

Belső-középutczában az 529 szám alatti ház öt szoba, konyha és istállóval — külön telek — örök áron eladó. Értekezhetni belső-középutcza 460 számu háznál vagy a Stein boltjában.

(217) (6—8)

Alólirt **porczellán raktárában** b. középutcza 462 szám alatt.

Ujból nagy mennyiségü edény érkezett, melynél fogva dúsan van ellátva a legjobb minöségü valódi **porczellán** — nemükkel kitünö olcsó árban; mely gazdasági tekintetben is, ugy tartósságára mind szépségire nézt, minden más faju edényt felülhalad; ennélfogva minden háztartásnál nélkülözhetlen és legjobban ajánlható.

A sokféle legujabb szinezet, aranyozásu és formáju asztali teritékek 6—12—24 személyre, ugy szintén a theás és kávés edények nagyszerü választékkal, mindenki kivánságát és szükségit teljesen kielégitendik. Ezen kivül gazdagon el van látva a raktár: mosdó-edényekkel, gyümölcs-kosarakkal, virágtartókkal, iró-eszközökkel, kenyér-kosarakkal, virágcserepekkel, confectes tálakkal, igen szép apró csemege-tányérakkal, tejes csebrekkel, vajtartó szelenczékkel és még számtalan toilette és luxus-tárgyakkal.

E raktár nagyszerüsége ugy, mint az edények szépsége mindenkit meg fog lepni.

SZENKOVITS MÁRTON.

(10) (15—20)

Moll SEIDLITZI PORA.

Az utolsó párisi világmükiállitáson a hivatalos Wiener-Zeitung szerint minden hasonló házi orvosszerek felett **egyes-egyedül** méltatott **jutalom-medailliere.** s a nemzetközi biróság ezen souverain itélete által megczáfolhatlan bizonyitvány van adva arról, hogy ezen készülmény minden kül- és belföldi ilyszerü készülményeket jóságával és becsességével felülmul.

Egyedüli központi szállitó raktár: Bécsben a Gólya czimerü gyógyszertár, „Tuchlauben, a Wandl-hotell-l szemben.“

Egy bepecsételt satul ára: **1** ft. **12** kr p p., a melyhez pontos használásmódi utasitás van mellékelve, különböző nyelveken

Főraktár Kolozsvártt: RITTER TRAUGOTT özvegye gyógyszertára, b. Monostorutczában. Szászváros on SPECH gyógyszerésznél, Beszterczén SZONGOTT, Déván BÜCHLERNÉL.

Ezen Seidlitz-porok, melyeket mindenütt számtalan példák és hosszas tapasztalás oly hasznosaknak talált, hogy azok hire a birodalom határait túlszárnyalta. Hogy MOLL-féle Seidlitz-porok minő gyógyerővel birnak jelesen a gyomorbajokban és szorulásokban, hogy minő segélyt nyujt a májbajokban, szorulásokban, aranyérben, szédülésben, szivdobogásban, vértolulásban, gyomorgörcsben, nyálkakórságban s különböző női betegségekben, azt megállapitott tények bizonyitják, és számtalan ingerlékeny személyeknek nyujtott lényeges könnyülést és uj tetterőt ezen szerek okos használata.

Ugyan ott mindig kapható: Csuka-máj olaj (Darrsch Leberthran-öhl).

(221) (3—3)

STEIN JÁNOS könyvkereskedésében Kolozsvárt kapható:

Fichtel, T. E. beitrag zur Mineralgeschichte von Siebenbürgen.

1-e Theil Nachricht von den Versteinerungen in Siebenbürgen.

2-e Theil, Geschichte des Steinsalzes und der Steinsalzgruben in Siebenbürger, 2 Theile broschirt f. 6 30.

RÉVÉSZ Imre. Vélemény a magyar protestáns Egyházalkotmány fő pontjai felett, különösön a jövendő törvényhozásra ára 2 zve 40 kr.

A FINOM Társalgó, útmutatás jó társaságokban, névnapi menyegzői s több más társas körökbeni udvarias beszéd, s udvarias viselet meg szerzésére ára 48 kr.

BALLAGI. Legujabb magyar német és német-magyar szótára csinos kemény kötésbe, ára a két kötetnek 8 ft.

GYÜRKY A. Szölöszeti és Borászati közlemények, tudomány s gyakorlati tapasztaláson alapult hasznos utasitások, értekezések, s statistikai adatok, 6 füzetbe ára 2 ft 40.

GÁÁL A. A hasznos szölömivelés gyakorlati módja ára 40 kr.

KEMÉNY Zs. Özvegy és Leánya 3 kötet ára 3 ft.

ERDÉLYI muzeum. Almanach 1857-re szerkesztették Szabó Richárd és Balázs Sándor: csinos boritékba kötve, ára 4 ft. p.

LENORMAND k. a. társaságikörökben nélkülözhetlen mulattató, nötlen és hajadon fiatalok számára ára 12 kr. p.

Nyomatott az ev. ref. fötanoda nyomdájában.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.